

**Odam savdosiga qarshi kurashning zamonaviy asoslari: Muammo,
Mexanizmlar va Natijalar**

Xudayberganov Mavlonbek Anvarovich

Xorazm viloyati Ichki ishlar boshqarmasi Odam savdosiga qarshi kurashish
bo'limi katta tergovchisi

Odam savdosi XXI asrning eng og'ir jinoyatlaridan biri bo'lib, insonning asosiy huquq va erkinliklariga qarshi qaratilgan global xavfdir. Bu jinoyatga qarshi kurashishda zamonaviy yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi va ular uchta asosiy ustunga asoslanadi: **jinoyatchilikka qarshi kurashish, qurbonlarni himoya qilish va jinoyatning oldini olish**. Bu tamoyillar bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ular birgalikda samarali natija beradi.

1. Jinoyatchilikka qarshi kurashish

Bu yo'nalish odam savdosi bilan shug'ullanuvchi jinoiy guruhlarini aniqlash, ularni ta'qib qilish va javobgarlikka tortishni o'z ichiga oladi. Zamonaviy asoslar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- **Qonunchilik bazasini mustahkamlash:** Xalqaro normalarga (xususan, BMTning "Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi" Konvensiyasi va uning protokollariga) mos ravishda milliy qonunchilikni takomillashtirish.

- **Huquqni muhofaza qilish organlarining salohiyatini oshirish:** Tergovchilar va prokurorlarning maxsus bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish orqali odam savdosi ishlarini yuqori darajada olib borishga erishish.

- **Xalqaro hamkorlikni kuchaytirish:** Jinoyatchilarning transmilliy xarakterini hisobga olib, davlatlar o'rtasida axborot almashinuvi va tergov ishlarida hamkorlikni chuqurlashtirish.

2. Qurbonlarni himoya qilish

Odam savdosiga qarshi kurashning muhim qismi — jabrlangan shaxslarni aniqlash, ularga yordam berish va ularning huquqlarini himoya qilishdan iborat. Bu jarayon quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

- **Qurbonlarni identifikatsiya qilish:** Qurbonlarni, ayniqsa, ular o'z holatidan xabardor bo'lmagan hollarda, aniqlash uchun mexanizmlarni yaratish va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlik qilish.

- **Kompleks yordam ko'rsatish:** Qurbonlarga tibbiy, psixologik, huquqiy va ijtimoiy yordamni tashkil etish, ularni jamiyatga qayta integratsiya qilish.

- **Xavfsizlikni ta'minlash:** Jinoyatchilar tomonidan qasos olish xavfidan himoya qilish uchun maxsus dasturlarni joriy etish.

3. Jinoyatning oldini olish (Profilaktika)

Odam savdosi muammosini hal etishning eng samarali usuli uning oldini olish hisoblanadi. Bu yo'nalish quyidagi choralarni o'z ichiga oladi:

- **Axborot-targ'ibot ishlarini kuchaytirish:** Aholi, ayniqsa, xorijiy davlatlarga ishlash uchun ketayotgan fuqarolar o'rtasida odam savdosi xavflari, uni oldini olish choralari va himoya mexanizmlari haqida tushuntirish ishlarini olib borish.

- **Ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni yaxshilash:** Ishsizlik, qashshoqlik kabi odam savdosiga sabab bo'ladigan omillarni kamaytirish orqali aholining himoyasizligini pasaytirish.

- **Ta'lim tizimini rivojlantirish:** Ta'lim muassasalarida yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish va ularni bu jinoyatdan himoya qilishga o'rgatish.

Xulosa: Odam savdosiga qarshi kurashish faqatgina huquqni muhofaza qilish organlarining vazifasi emas, balki bu butun jamiyatning mas'uliyatidir. Ushbu uchta asosiy tamoyilga tayangan kompleks yondashuv orqali bu jinoyatga qarshi samarali kurash olib borish, qurbonlarni himoya qilish va jamiyatda inson qadr-qimmatini ulug'lash mumkin.